

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia.

Esityksen mukaan kutsuntoihin liittyvät asevelvollisten ennakkoterveystarkastukset ja lääkäreiden määrääminen kutsuntoihin säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen mukaisesti hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Lisäksi lakiin tehtäisiin tekniset muutokset liittyen perhevapaaudistukseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Yleistä	3
2.2 Kutsuntaan liittyvät kunnan tehtävät.....	4
2.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus.....	4
2.4 Asevelvollisen isyysvapaa	4
2.5 Perhevapaaudistus.....	5
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	5
4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
6 Lausuntopalaute	6
7 Säännöskohtaiset perustelut	6
8 Lakia alemman asteinen sääntely	7
9 Voimaantulo	7
10 Suhde muihin esityksiin.....	7
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	7
LAKIEHDOTUS	9
Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta.....	9
LIITE	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on kirjaukset sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistuksesta (sote-uudistus) sekä perhevapaiden uudistamisesta osana oikeudenmukaisen, yhdenvertaisen ja mukaan ottavan Suomen strategista kokonaisuutta.

Pääministeri Marinin hallitus antoi 8.12.2020 esityksen eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020 vp). Lait on vahvistettu 29.6.2021 ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämismääräyksiä siirrytään kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen.

Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta, joille siirretään kuntien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät. Uudenmaalla sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämismääräyksiä poikkeaa muun maan ratkaisusta siten, että Helsingin kaupungille jää kuitenkin edelleen niiden järjestämismääräyksiä. Lisäksi palvelujen järjestämisestä vastaisi Uudellamaalla neljä hyvinvointialuetta ja terveydenhuollossa lisäksi HUS-yhtymä. Terveydenhuollon järjestämismääräyksiä jakautuu laissa ja järjestämissopimuksessa määriteltävällä tavalla alueen hyvinvointialueiden, Helsingin sekä HUS-yhtymän välillä.

Pääministeri Marinin hallitus antoi 16.9.2021 esityksen eduskunnalle perhevapaata koskevasta uudistuksesta (HE129/2021 vp). Muutoksilla pantiin täytäntöön lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1158 vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta, ns. työelämän tasapaino- direktiivi. Muutoksilla pyritään edistämään miesten ja naisten tasa-arvoa työelämässä ja helpottamaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Perhevapaaudistus on astunut voimaan 1.8.2022.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asevelvollisuuslain mukaisiin kutsuntoihin liittyvät asevelvollisten ennakkoterveystarkastukset hyvinvointialueiden järjestämismääräyksiä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia muutoksia vastaamaan perhevapaaudistuksen terminologiaa.

Hallituksen esitys laista asevelvollisuuden muuttamiseksi on valmisteltu puolustusministeriössä virkatyönä ja hallituksen esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 6.9.2022-19.9.2022. Lausuntoa pyydettiin puolustushallinnon alan viranomaisilta, yhdistyksiltä ja ministeriöiltä.

Säädöshankkeen asiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunasta hanketunnisteella PLM006:00/2022.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Asevelvollisuuslaki uudistettiin kokonaisuudessaan vuonna 2007. Uudistuksen perimmäisenä tavoitteena tuolloin oli saattaa asevelvollisuuslaki perustuslain mukaiseksi sekä ajantasaisemmaksi ja toimivammaksi.

Asevelvollisuuslaissa säädetään maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisestä asevelvollisena Puolustusvoimissa. Laki sisältää perussäännökset koskien kutsuntoja ja palveluskelpoisuuden tarkastamista, palvelukseen määräämistä ja sen järjestämistä, aseetonta palvelusta ja maanpuolustusvelvollisuuteen perustumatonta palvelusta, ylimääräistä palvelusta ja palvelusta liikekannallepanon aikana sekä asevelvollisuuteen kuuluvia etuuksia. Laissa on lisäksi säännöksiä varusmiespalveluksesta vapauttamisesta toisessa valtiossa suoritettun palveluksen perusteella sekä toisen valtion kansalaisuuden perusteella. Lakiin sisältyy myös rangaistussäännöksiä ja säännöksiä muutoksenhausta. Laissa säädetään lisäksi asevelvollisen määräämisestä virka-apu- ja pelastustehtäviin sekä muihin Puolustusvoimille laissa säädettyihin tehtäviin.

Asevelvollisuuslain mukaan aluetoimisto suunnittelee ja johtaa sotilaallista maanpuolustusta alueellaan, järjestää kutsunnat sekä käsittelee asevelvollisuutta koskevia asioita. Muutoksenhakuviranomainen asevelvollisuutta koskevissa asioissa on kutsunta-asiain keskuslautakunta.

Kutsuntajärjestelmä on ollut käytössä 1800-luvulta asti ja se on edelleen käyttökelpoinen menettely määrättäessä ikäluokasta palveluskelpoiset miehet palvelukseen. Kutsunnassa viranomainen käsittelee asevelvollisen palvelukseen määräämistä koskevan asian mahdollisimman lähellä asevelvollisen kotipaikkaa tilaisuudessa, jossa asevelvollinen on itse läsnä ja häntä kuullaan. Samalla voidaan antaa tärkeää tietoa varusmiespalveluksesta ja puolustusvoimista. Kutsunnassa päätökset tekee kutsuntalautakunta, johon sotilasjäsenten lisäksi kuuluu kunnan edustaja. Kutsunnan käytännön järjestelytehtävät kuuluvat aluetoimistolle.

2.2 Kutsuntaan liittyvät kunnan tehtävät

Asevelvollisuuslain 22 §:ssä säädetään tehtävistä, jotka kunnalla on perinteisesti ollut kutsunnan toimeenpanossa. Kunnan tulee aluetoimiston esityksestä järjestää ennakkoterveystarkastus, tarvittava määrä lääkäreitä kutsuntaan sekä tarvittavat tilat kutsuntaa varten ja lisäksi nimetä edustaja kutsuntalautakuntaan. Terveystarkastuslain (1326/2010) 31 §:n 2 momentin mukaan kunta on velvollinen määräämään perusterveydenhuollon lääkärin toimimaan lääkärinä asevelvollisten tarkastuksissa kutsuntaviranomaisten pyydettyä sitä kansanterveyslain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimielimeltä. Valtioneuvoston asetus asevelvollisuudesta (1443/2007) 4 §:n mukaan aluetoimisto sopii kunnan kanssa ennakkoterveystarkastuksen toimittamispaikasta ja ilmoittaa terveystarkastuksen toimeenpanijalle tarkastukseen tulevat kutsunnanalaiset. Lisäksi voidaan sopia tarkastuksen sisällöstä, ajanvarauksesta tarkastukseen ja mahdollisen kutsun lähettämistavasta. Asetuksen 5 §:n mukaan aluetoimisto ilmoittaa kunnalle kutsuntapäivät, kutsuntapaikat ja kutsuntatilaisuudessa tarvittavien lääkärin määrät.

2.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Hyvinvointialueesta annettavalla lailla (611/2021) ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa (612/2021) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueille. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja osaltaan HUS-yhtymä.

2.4 Asevelvollisen isyysvapaa

Isyysvapaasta säädetään asevelvollisuuslain 44, 51, 81 ja 109 §:ssä. Oikeus oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään 12 päivän isyysvapaaseen koskee niin varusmiestä kuin kertausharjoituksessa tai suuronnettomuudessa- ja muussa vakavassa tilanteessa palvelevaa reserviläistä. Isyysvapaa ei vaikuta palvelusajan pituuteen. Isyysvapaa on yleensä aloitettava kuukau-

den kuluessa lapsen syntymästä, mutta esimerkiksi synnytykseen liittyvän lapsen tai äidin sairauden vuoksi isyysvapaa voi alkaa myöhemminkin. Lapsen syntymä näytetään toteen syntymätodistuksella tai vaadittaessa kotikunnan lastenvalvojan todistuksella.

Asevelvollinen saa vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston, joukko-osaston komentajan tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee isyysvapaan ajankohtaa.

2.5 Perhevapaaudistus

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisen perhevapaaudistuksen tavoitteena on lisätä vanhempainvapaiden ja hoitovastuun jakautumista nykyistä tasaisemmin molempien vanhempien kesken. Tavoitteena on myös lisätä erilaisten perhemuotojen tasa-arvoista kohtelua vanhempainpäivärahaajärjestelmässä. Muutoksilla pyritään myös lisäämään järjestelmän joustavuutta huomioiden perheiden erilaiset tarpeet vapaiden ja päivärahojen käytössä. Mainitut tavoitteet edistävät toteutuessaan myös lasten ja perheiden hyvinvointia. Lakihankkeessa on muutettu terminä siten, että isyysvapaalla tarkoitetaan voimassa olevassa lainsäädännössä vanhempainvapaata.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on huolehtia asevelvollisuutta koskevan lainsäädännön ajantasaisuudesta ja päivittää lainsäädäntö vastaamaan teknisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa säädettyä uutta järjestäjäjärkennettä ja järjestämisvastuuta, sekä perhevapaaudistuksessa säädettyä terminologiaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta sekä perhevapaaudistuksesta johtuvat ja tunnistetut muutostarpeet saatettaisiin osaksi lainsäädäntöä. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteiset muutokset siten, että kutsuntoihin liittyvien ennakkoterveystarkastusten järjestämisvastuu säädettäisiin hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi teknisiä muutoksia, joilla termi isyysvapaa muutetaan vanhempainvapaaksi.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Asevelvollisuuslakiin ehdotettavilla muutoksilla ei olisi itsenäisiä taloudellisia vaikutuksia tai vaikutuksia viranomaisten toimintaan muutosehdotusten ollessa teknisiä.

4.2.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetut muutokset kohtelevat aiempaa yhdenvertaisemmin erilaisissa perhemuodoissa eläviä lapsia. Velvollinen olisi oikeutettu vanhempainvapaaseen riippumatta siitä, onko kyseessä biologinen vai adoptiolapsi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksessä ehdotetut muutokset perustuvat hallituksen esityksiin 241/2020 vp ja 129/2021 vp. Toteuttamisvaihtoehdot ovat siten rajautuneet edellä mainittujen esitysten sisältöön, eikä näin ollen esimerkiksi käsitteistölle ole ollut vaihtoehtoisia ratkaisuja.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta pyydettiin ajalla 6.9.2022-19.9.2022 lausuntoa yhteensä 21 taholta Lausuntopalvelu.fi – palvelun kautta. Myös tahoilla, joilta lausuntoa ei nimenomaisesti pyydetty, oli mahdollisuus antaa lausunto. Lausunnon antoivat Kansaneläkelaitos, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, Pääesikunta, Rajavartiolaitos, Reserviläisliitto ry, Tasa-arvovaltuutettu, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö.

Pääesikunta ehdotti 22 §:n 1 momenttiin ja 24 §:ään lisättäväksi Helsingin kaupungin hyvinvointialueiden velvoitetuksi toimijaksi ennakoterveystarkastukseen ja lääkäreiden kutsuntaan määräämiseen liittyvissä tehtävissä, koska sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu säilyy sote-uudistuksen jälkeenkin poikkeuksellisesti edelleen myös Helsingin kaupungilla. Esityksen jatkovalmistelussa pykäläehdotusta muutettiin lausunnon ehdotuksen mukaisesti.

Tasa-arvovaltuutettu kiinnitti huomiota 44 §:n muotoiluun, jonka mukaan varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään 12 päivän vanhempainvapaaseen. Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan muotoilun voisi tulkita siten, että ehdotuksen mukaan lapsen biologisella isällä olisi oikeus vanhempainvapaaseen varusmiespalvelun aikana, mutta muilla vanhemmilla ei ilmeisesti olisi tätä oikeutta. Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan ehdotettu säännös voi olla ongelmallinen esimerkiksi adoptiovanhempien kanalta ja ehdottaa huomioimaan erityisesti perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden ja tasa-arvolain syrjintäkiellot. Esityksen jatkovalmistelussa pykälämuotoilua on tarkennettu.

Rajavartiolaitos ja Reserviläisliitto kiinnittivät huomiota vanhempainvapaan pituuden säilyttämiseen ennallaan ja pitivät sitä tarkoituksenmukaisena. Lakihankkeessa ei tarkasteltu isyysvapaan pituutta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

22 §. *Kutsuntaan liittyvät hyvinvointialueen ja kunnan tehtävät.* Voimassa olevan pykälän mukaan kutsuntaan liittyvät asevelvollisten ennakoterveystarkastukset, lääkäreiden määrääminen kutsuntaan sekä soveltuvien kutsuntatilojen toimittaminen kuuluvat kuntien järjestämisvastuulle. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta johtuen terveydenhuollon palvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle 1.1.2023. Pykälään tehtävä muutos olisi tekninen ja sen avulla vältettäisiin soveltamisristiriidat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuta koskevan lainsäädännön kanssa. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään maininta hyvinvointialueesta. Pykälän ensimmäinen momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus kuntaan muutetaan viittaukseksi hyvinvointialueeseen ja lisätään Helsingin kaupunki. Lisäksi pykälän ensimmäisen momentin 3 kohta poistettaisiin. Pykälän 2 momentti siirrettäisiin sellaisenaan 3 momentiksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, jonka mukaan kunnan tulee aluetoimiston esityksestä järjestää soveltuvat tilat kutsuntojen toimittamista varten.

24 §. *Kustannusten korvaaminen.* Pykälän ensimmäinen momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin järjestämän terveystarkastuksen sekä kutsuntaan järjestämien lääkärien kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (581/2021) 72 §:ssä.

44 §. *Loma ja vanhempainvapaa.* Voimassa olevan pykälän 2 kohdan mukaan varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään 12 päivän isyysvapaaseen. Perhevapaaudistuksen myötä termi isyysvapaa korvattiin eri lakeihin termillä vanhempainvapaa. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että termi isyysvapaa muutetaan vanhempainvapaaksi. Perhevapaaudistuksen myötä maksettavan vanhempainrahan saamisen edellytykset ovat pääosin kaikille vanhemmille yhdenmukaiset riippumatta siitä onko kyseessä biologinen vai adoptiolapsi. (HE 129/2021 vp, s. 59). Pykälän 2 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus oman lapsen syntymän tai adoptiolapsen sijoittamisen yhteydessä pidettävään 12 päivän vanhempainvapaaseen.

51 §. *Loma ja vanhempainvapaa.* Voimassa olevassa pykälässä on pykäläviittaus 44 §:n 2 kohtaan, jossa säädetään isyysvapaasta. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että termi isyysvapaa muutetaan vanhempainvapaaksi. Lisäksi pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että 44 §:n 2 kohdan isyysvapaata koskeva viittaus muutettaisiin koskemaan vanhempainvapaata.

81 §. *Sovellettavat säännökset ja asetuksenantovaltuus.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 44 §:n 2 kohdan isyysvapaata koskeva viittaus muutettaisiin koskemaan vanhempainvapaata.

109 §. *Oikaisuvaatimus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että termi isyysvapaa muutettaisiin vanhempainvapaaksi.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Valtioneuvoston asetukseen asevelvollisuudesta tehtäisiin tekniset muutokset myöhemmin hallituskauden aikana.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2023.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys liittyy eduskunnalle 8.12.2020 annettuun hallituksen esitykseen hyvinvointialueiden perustamisesta ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020 vp). Lait on vahvistettu 29.6.2021.

Hallituksen esitys liittyy lisäksi eduskunnalle 16.9.2021 annettuun hallituksen esitykseen laeiksi sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 129/2021 vp). Lait on vahvistettu 14.1.2022.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla ei olisi vaikutuksia valtion talousarvioon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asevelvollisuuslain (1438/2007) 22, 24 §:n 1 momentti, 44, 51, 81 §:n 2 momentti ja 109 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 24 §:n 1 momentti laissa 1353/2010, 81 §:n 2 momentti laissa 1556/2011 ja 109 §:n 1 momentti laissa 1128/2021, seuraavasti:

22 §

Kutsuntaan liittyvät kunnan ja hyvinvointialueen tehtävät

Hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin tulee aluetoimiston esityksestä järjestää:

1) asevelvollisten ennakkoterveystarkastus terveyskeskuksessa tai muussa soveltuvassa paikassa; ja

2) tarpeellinen määrä lääkäreitä kutsuntaan.

Kunnan tulee aluetoimiston esityksestä järjestää soveltuvat tilat kutsuntojen toimittamista varten.

Kunnan tulee lisäksi nimetä kutsuntalautakuntaan kunnan edustaja ja tälle tarpeellinen määrä varahenkilöitä.

24 §

Kustannusten korvaaminen

Hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin järjestämän terveystarkastuksen ja niiden kutsuntaan järjestämien lääkärien kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 72 §:ssä. Kustannukset tilojen järjestämisestä kutsuntaa varten korvataan siten kuin aluetoimisto ja kunta erikseen sopivat.

44 §

Loma ja vanhempainvapaa

Varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus:

1) varusmiespalvelusajan pituuden mukaisesti määräytyvään 6, 12 tai 18 päivän henkilökohtaiseen lomaan, joka myönnetään ilman erikseen esitettävää syytä;

2) oman lapsen syntymän tai adoptiolapsen sijoittamisen yhteydessä pidettävään 12 päivän vanhempainvapaaseen.

51 §

Loma ja vanhempainvapaa

Kertausharjoituksessa olevaan sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään vanhempainvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta.

81 §

Sovellettavat säännökset ja asetuksenantovaltuus

Edellä 79 §:ssä tarkoitettuun palvelukseen sovelletaan 54—60, 63 ja 64—66 §:n säännöksiä palveluksen järjestämisestä. Lisäksi sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään vanhempainvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta. Palvelukseen kuuluvien etuisuuksien osalta noudatetaan lisäksi, mitä valmiuslain 101 §:ssä säädetään työvelvollisuussuhteessa olevalle suoritettavista etuuksista.

109 §

Oikaisuvaatimus

Asevelvollinen saa vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston, joukko-osaston komentajan tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä, huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä, vanhempainvapaan ajankohtaa sekä tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Helsingissä 20.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Puolustusministeri Antti Kaikkonen

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asevelvollisuuslain (1438/2007) 22, 24 §:n 1 momentti, 44, 51, 81 §:n 2 momentti ja 109 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 24 §:n 1 momentti laissa 1353/2010, 81 §:n 2 momentti laissa 1556/2011 ja 109 §:n 1 momentti laissa 1128/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Kutsuntaan liittyvät kunnan tehtävät

Kunnan tulee aluetoimiston esityksestä järjestää:

- 1) asevelvollisten ennakkoterveystarkastus terveyskeskuksessa tai muussa tarkastukseen soveltuvassa paikassa;
- 2) tarpeellinen määrä lääkäreitä kutsuntaan; ja
- 3) soveltuvat tilat kutsuntojen toimittamista varten.

Kunnan tulee lisäksi nimetä kutsuntalautakuntaan kunnan edustaja ja tälle tarpeellinen määrä varahenkilöitä.

24 §

Kustannusten korvaaminen

Kunnan järjestämän terveystarkastuksen ja kunnan kutsuntaan järjestämien lääkärin kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 72 §:ssä. Kustannukset tilojen järjestämisestä kutsuntaa varten korvataan siten kuin aluetoimisto ja kunta erikseen sopivat.

22 §

*Kutsuntaan liittyvät **hyvinvointialueen ja** kunnan tehtävät*

Hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin tulee aluetoimiston esityksestä järjestää:

- 1) asevelvollisten ennakkoterveystarkastus terveyskeskuksessa tai muussa tarkastukseen soveltuvassa paikassa; ja
- 2) tarpeellinen määrä lääkäreitä kutsuntaan.
Kunnan tulee aluetoimiston esityksestä järjestää soveltuvat tilat kutsuntojen toimittamista varten.

Kunnan tulee lisäksi nimetä kutsuntalautakuntaan kunnan edustaja ja tälle tarpeellinen määrä varahenkilöitä.

24 §

Kustannusten korvaaminen

Hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin järjestämän terveystarkastuksen ja niiden kutsuntaan järjestämien lääkärin kustannusten korvaamisesta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 72 §:ssä. Kustannukset tilojen

järjestämisestä kutsuntaa varten korvataan siten kuin aluetoimisto ja kunta erikseen sopivat.

44 §

Loma ja isyysvapaa

Varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus:
1) varusmiespalvelusajan pituuden mukaisesti määräytyvään 6, 12 tai 18 päivän henkilökohtaiseen lomaan, joka myönnetään ilman erikseen esitettävää syytä;
2) oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään 12 päivän isyysvapaaseen.

51 §

Loma ja isyysvapaa

Kertausharjoituksessa olevaan sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään isyysvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta.

81 §

Sovellettavat säännökset ja asetuksenantovaltuus

Edellä 79 §:ssä tarkoitettuun palvelukseen sovelletaan 54—60 ja 63—66 §:n säännöksiä palveluksen järjestämisestä. Lisäksi sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään isyysvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta. Palvelukseen kuuluvien etuuksien osalta noudatetaan lisäksi, mitä valmiuslain 101 §:ssä säädetään työvelvollisuussuhteessa olevalle suoritettavista etuuksista.

44 §

Loma ja vanhempainvapaa

Varusmiespalveluksessa olevalla on oikeus:
1) varusmiespalvelusajan pituuden mukaisesti määräytyvään 6, 12 tai 18 päivän henkilökohtaiseen lomaan, joka myönnetään ilman erikseen esitettävää syytä;
2) oman lapsen syntymän tai adoptiolapsen sijoittamisen yhteydessä pidettävään 12 päivän vanhempainvapaaseen.

51 §

Loma ja vanhempainvapaa

Kertausharjoituksessa olevaan sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään vanhempainvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta.

81 §

Sovellettavat säännökset ja asetuksenantovaltuudet

Edellä 79 §:ssä tarkoitettuun palvelukseen sovelletaan 54—60, 63 ja 64—66 §:n säännöksiä palveluksen järjestämisestä. Lisäksi sovelletaan, mitä 44 §:n 2 kohdassa säädetään vanhempainvapaasta ja 46 §:ssä pakottavasta henkilökohtaisesta syystä myönnettävästä lomasta. Palvelukseen kuuluvien etuuksien osalta noudatetaan lisäksi, mitä valmiuslain 101 §:ssä säädetään työvelvollisuussuhteessa olevalle suoritettavista etuuksista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

109 §

109 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus

Asevelvollinen saa vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston, joukko-osaston komentajan tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä, huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä, isyysvapaan ajankohtaa sekä tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Asevelvollinen saa vaatia oikaisua aluetoimistolta aluetoimiston, joukko-osaston komentajan tai kutsuntalautakunnan päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, palvelukseen määräämistä tai palveluksesta vapauttamista, sekä aluetoimiston tai joukko-osaston päätökseen, joka koskee koulutuksen keskeyttämistä, palveluksen keskeyttämistä, huumausaineen käyttöä selvittävään tutkimukseen määräämistä, *vanhempainvapaan* ajankohtaa sekä tässä laissa tarkoitettua etuutta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2023.
